
ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ І ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ

Балахонова О.В., д.е.н., доцент

Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна», м. Вінниця

Однією з останніх тенденцій в економічній сфері з'явилося використання системи збалансованих показників (СЗП). Ідею використовувати цю систему як інструмент управління ефективністю розвитку компанії запропонували в 1990-х рр. американські дослідники Роберт Каплан і Дейвід Нортон. Вони назвали свою розробку «Balanced Scorecard» (BSC), щоб підкреслити збалансованість («Balanced») системи, яка повинна бути вимірною за допомогою системи показників («Scorecard»). Основне призначення концепції BSC – втілити бачення керівництва компанії в реальність, а також зв'язати стратегію з оперативною діяльністю і вартісними факторами [4].

СЗП застосовується в системі стратегічного управління підприємством на основі вимірювання та оцінки її ефективності по набору оптимально підібраних показників, що відображають всі аспекти діяльності організації, як фінансові, так і нефінансові. Назва системи відображає ту рівновагу, яка зберігається між короткостроковими і довгостроковими цілями, фінансовими та нефінансовими показниками, основними і допоміжними параметрами, а також зовнішніми та внутрішніми факторами діяльності.

В даний час прикладів успішного застосування СЗП на практиці в Україні не так багато, головним чином тому, що при впровадженні системи доводиться стикатися з різними проблемами. Найбільш серйозні при розробці та впровадженню СЗП насамперед стосуються відсутності правильної науково-обгрунтованої трактовки методології, організаційних моментів або автоматизації СЗП. Труднощі, які відчувають підприємства, що вирішили впровадити у себе дану методологію реалізації стратегії, полягають у вирішенні завдання збору значень показників СЗП в автоматичному режимі, а також вибору ключових показників (досить відповідальний і неоднозначний процес). Особливо це стає очевидним, коли потрібно вирішення питання визначення нефінансових показників. Якщо фінансові показники в компаніях відстежуються постійно (рентабельність, зростання рівня продажів, валовий прибуток, частка ринку та ін.), то визначення нефінансових показників може бути складно через їх неоднозначність (наявність мотивації у співробітників, задоволеність клієнтів, якість позиціонування продуктів на ринку та ін.). При оцінці показників має сенс розташувати їх за ступенем значущості в кожному з чотирьох блоків (фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси, розвиток і навчання персоналу) і залишити не більше п'яти ключових і найбільш важливих з них по кожному блоку [2].

При всій неоднозначності і розмитості понять в СЗП очевидно, що дана система може бути вдало застосована організаціями, що здійснюють державний фінансовий контроль. В даний час існує досить розрізнена система органів державного фінансового контролю, результати діяльності яких неможливо зіставити і порівняти, причому дана розрізненість спостерігається як серед окремих органів, так і всередині них.

Перехід організації бюджетного процесу на принципи результативності використання бюджетних коштів вимагає створення адекватних і вдосконалених механізмів державного фінансового контролю, що дозволяють визначати ступінь досягнення запланованих соціально-економічних результатів, виявляти нецільове та неефективне використання бюджетних коштів з урахуванням умов, цьому супутніх. Тому в даний час назріла нагальна необхідність впровадити удосконалений адаптований єдиний для всіх механізм державного фінансового контролю, включаючи оцінку ефективності як один з ключових показників діяльності контролюючого органу. Особлива складність в уніфікації даного процесу полягає в тому, щоб привести до єдиного знаменника якісні та кількісні результати проведених перевірок і ревізій. Для досягнення даної мети ставимо завдання розробити спрощену систему (СС) на базі СЗП [1].

Дана СС, на нашу думку, повинна включати в себе ряд блоків, що відображають фінансові (затрачені ресурси, виявлений обсяг коштів, використаних з порушенням законодавства, виявлений обсяг неефективного використаних коштів та ін.) і нефінансові результати (тривалість перевірки, кваліфікація перевіряючих, виявлення порушення негрошового характеру, вплив сезонного фактора, кількість поправок у чинне законодавство і

т.д.), в межах цих блоків будуть розкриті ключові позиції (показники). Крім поділу на фінансові та нефінансові можна виділити блоки відповідно створеного ними ефектом: соціальним, організаційним, економічним. Соціальний ефект державного фінансового контролю проявляється в тому, що за його результатами застосовуються заходи до осіб, котрі допустили порушення фінансового законодавства, включаючи їх звільнення та притягнення до кримінальної відповідальності. Організаційний ефект полягає в тому, що за підсумками контрольних заходів, пропонуються і реалізуються заходи щодо вдосконалення структури виконавчої влади. Економічний ефект досягається в результаті вдосконалення діяльності органів виконавчої влади в частині економії бюджетних та позабюджетних коштів, вдосконалення системи адресного цільового фінансування і т.д.

На наш погляд, видається дуже трудомісткий процес збору інформації для застосування СС. Для цього в кожній організації, що займається питаннями державного контролю, повинен бути створений відділ методології та аналізу. В посадовій інструкції співробітників цього відділу повинні бути включені обов'язки по узагальненню результатів перевірок в рамках чинного СС. Важливе питання – механічна обробка отриманої інформації, автоматизація цього процесу.

На початковому етапі впровадження СС можливе створення і застосування відносно простого програмного продукту, наприклад, в рамках редактора Visual Basic, із застосуванням елементарної оболонки типу Access. При достатній визначеності параметрів і масштабів дослідження слід створити необхідний мінімум за вхідними даними (через базу даних), точково зорієнтуватися по вихідних і задати необхідний механізм обробки даних. Схема проста, проте недолік даного продукту полягає в складності експлуатації, доступності інформації зовнішнім користувачем (відсутність безпеки даних). Надалі бачиться можливим застосування більш складного пакетного програмного забезпечення, створеного спеціально для СС [3].

В результаті обробки даних отримуємо відображення всіх кількісних і якісних показників (припустимо) за 4-бальною шкалою (незадовільно, задовільно, добре, відмінно). Кордони даних допустимих значень по кожній позиції і відповідно до блоку повинні бути визначені шляхом експертних оцінок. В результаті ми зможемо багатосторонньо оцінити якість проведених перевірок і позначити при цьому вузькі місця, точки біфуркації, тренди і тенденції, зіставити з результатами роботи інших організацій.

Література

- 1 Захарченко В.И. Методологические подходы к развитию стратегического аудита / В.И. Захарченко, Л.В. Ширяева // Прометей: регион. сб. науч. работ. – 2011. – №2. – С. 233 – 239.
- 2 Инновационные социальные технологии устойчивого развития / В.Н. Иванов и др. – Уфа: Дизайн Полиграф Сервис, 2003 – 352с
- 3 Мельник М.В. Ревизия и контроль : [учебное пособие] /М.В. Мельник, А.С. Пантелеев, А.Л. Звезлин. – М.: ФБК-Пресс, 2003 – 520с.
- 4 Ольве Н. Оценка эффективности деятельности компании: практическое руководство по использованию сбалансированной системы показателей /Н. Ольве, Ж. Рай, М. Ветгер. – М.:Вильямс, 2004. – 304с.

ИССЛЕДОВАНИЯ НА РЫНКЕ ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА

Баркаръ И.
Грибинча А.
Гургуй А.

Молдова, Румыния

Расходы населения на туристские услуги в ряде стран занимают третье место после затрат на питание и жильё. Мировая гостиничная индустрия (World's Hotel Industry) является системообразующим элементом сектора туристских услуг. В статистике Всемирной Торговой Организации (WTO) отражается как подсектор А в девятом секторе услуг – «Туристские услуги